

Nr 260.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående rätt för Konungen att meddela förordnande om vissa förmåner åt statslösa med flera; given Stockholms slott den 24 mars 1938.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående rätt för Konungen att meddela förordnande om vissa förmåner åt statslösa med flera.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

K. G. Westman.

Förslag

till

Lag

angående rätt för Konungen att meddela förordnande om vissa förmåner åt statslösa med flera.

Härigenom förordnas som följer:

Äger jämlikt stadgande i lag eller särskild författning Konungen under förutsättning av ömsesidighet förordna, att viss förmån skall tillkomma medborgare i annat land, må Konungen, i den mån skäl därtill föreligga, jämväl förordna, att sådan förmån skall tillkomma personer, vilka icke någonstädes äga medborgarskap eller, ehuru de äga medborgarskap, icke åtnjuta sitt hemlands beskydd.

Vid meddelande av förordnande, som nu sagts, föreskriver Konungen de villkor och bestämmelser som må anses erforderliga. Ej må förordnandet, med mindre särskilda förhållanden till annat föranleda, avse annan än den som stadigvarande vistas i riket.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1938.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet och tillförordnade chefen för utrikesdepartementet, statsrådet Westman, fråga om *vissa förmåner åt statslösa med flera* samt anför:

»På grund av de olika principer efter vilka medborgarskapsrätten i skilda länder gestaltas inträffar ej sällan, att personer icke äga medborgarskap i något land eller, såsom det vanligen uttryckes, äro *statslösa*. Därjämte förekommer ibland, att personer äro i så måtto medborgarrättsligt hemlösa, att de visserligen formellt äga medborgarskap i visst land men icke åtnjuta sitt hemlands beskydd, vilket bland annat brukar komma till uttryck däri att de icke kunna erhålla hemlandspass.

Antalet statslösa och med dem sålunda jämförliga personer har avsevärt ökats genom de politiska omvälvningarna under och efter världskriget. Några allmänt godtagna internationella regler för behandlingen av dem finnas icke. Emellertid har frågan om sådana regler uppmärksamrats inom Nationernas Förbund beträffande en viktig grupp av ifrågavarande personer, nämligen de *politiska flyktingarna*, samt föranlett upprättandet av vissa *överenskommelser*, vilka sedan omsatts i lagstadganden i ett flertal länder. Till en början tillkommo under år 1922 och närmast följande tid vissa överenskommelser om utfärdande av särskilda internationellt gällande legitimationshandlingar, identitetscertifikat (Nansenpass), för flyktingar från Ryssland, Armenien m. fl. länder. Med rysk flykting avsågs därvid person av rysk härkomst som icke åtnjöte skydd av De Socialistiska Rådsrepublikernas Union och icke förvärvat medborgarskap i annat land. Sedermera har å en internationell konferens upprättats en den 28 oktober 1933 dagtecknad konvention angående dessa flyktingars internationella ställning. Denna konvention avser att bereda dem en mera tryggad existens överhuvud taget. Om innehållet däri må nämnas följande.

Flykting skall av det land där han stadigvarande uppehåller sig erhålla identitetscertifikat enligt vissa närmare angivna bestämmelser. Utvisning eller förpassning av flykting, som erhållit tillstånd att stadigvarande vistas

i landet, får endast ske, om hänsyn till allmän ordning och säkerhet det kräver. I familjerättsliga och andra personrättsliga hänseenden skola gälla vissa särskilda regler beträffande flyktingarna för lösande av lagkonflikter m. m., i syfte att hindra att flyktingskapet skall för dem medföra en försämrad ställning. Flyktingarna skola hava samma rätt som utlänningar i allmänhet att besöka skolor och universitet samt där åtnjuta fördelar i form av befrielse från avgifter eller tillgång till stipendier. Flyktingarna skola åtnjuta mest gynnad nations behandling i fråga om socialförsäkring, rätt att bilda eller vara medlemmar i föreningar till ömsesidigt bistånd samt rätt till ersättning till dem själva eller deras rättsinnehavare för olycksfall i arbete inom landet. Flyktingar, som uppehålla sig inom landet, skola komma i åtnjutande av mest gynnad nations behandling i avseende å bistånd och understöd då de äro arbetslösa eller lida av fysiska och psykiska sjukdomar eller då de i följd av ålderdom eller invaliditet äro oförmögna att förtjäna sitt uppehälle. Motsvarande skall gälla i fråga om understöd åt barn, så ock åt kvinnor vid havandeskap. Ej heller skola sådana flyktingar betala högre skatter eller andra allmänna avgifter än landets egna medborgare. Flyktingar, som äro bosatta eller stadigvarande uppehålla sig inom landet, skola åtnjuta en mera gynnad ställning än andra utlänningar i fråga om rätt att taga arbetsanställning. Sådana flyktingar skola vidare på samma villkor som landets egna undersåtar komma i åtnjutande av förmånen av fri rättshjälp och vara fritagna från skyldigheten att ställa säkerhet för rättegångskostnader. Såsom en allmän grundsats fastslås slutligen, att åtnjutandet av vissa rättigheter och förmåner, vilka medgivits utlänningar under förutsättning av ömsesidighet, icke skola förvägras de flyktingar konventionen avser, även om nämnda förutsättning ej föreligger.

Konventionen är med vissa förbehåll bindande för Belgien, Bulgarien, Danmark, Frankrike, Italien, Norge, Storbritannien och Tjeckoslovakien. Danmark har gjort förbehåll i avseende å konventionens bestämmelser om arbetstillstånd och mot dess allmänna reciprocitetsklausul. Norge har gjort förbehåll beträffande sistnämnda klausul. Konventionen har ej biträtts av Sverige.

Alltsedan år 1933 har även problemet om flyktingar från Tyskland varit föremål för behandling inom Nationernas Förbund. Å en internationell konferens har upprättats ett den 4 juli 1936 dagtecknat provisoriskt avtal om dessa flyktingars ställning. Detta avtal avser personer av tysk härkomst som icke äga annan nationalitet än den tyska och icke rättsligt eller faktiskt åtnjuta den tyska riksregeringens beskydd. Avtalet ansluter sig nära till 1933 års konvention om ryska m. fl. flyktingar; dock saknas bl. a. föreskrifter om rätt till sociala förmåner. Icke heller till detta avtal har Sverige anslutit sig. Det är emellertid bindande för Belgien, Danmark, Frankrike, Norge, Spanien, Storbritannien och Schweiz. Å en konferens har slutligen den 10 februari 1938 upprättats en konvention rörande de tyska flyktingarna, vilken i huvudsak upptager bestämmelserna i 1936 års avtal och i övrigt nära överensstämmer med 1933 års konvention. Denna konvention, som ännu ej trätt i kraft, har med vissa förbehåll undertecknats av Belgien, Danmark, Frankrike, Nederländerna, Norge, Spanien och Storbritannien.

Även i Sverige finnas åtskilliga statslösa och med dem jämförliga per-

soner, av vilka de flesta hitkommit såsom en följd av händelserna i Ryssland år 1917 och i Finland år 1918 samt den politiska maktförskjutningen i Tyskland år 1933. Därjämte uppehålla sig i riket ett mindre antal flyktingar från andra stater samt en del statslösa vilka icke hitkommit av politiska skäl. För ifrågavarande personer ha de svenska myndigheterna i stor utsträckning utfärdat särskilda legitimationshandlingar, nämligen för de ryska flyktingarna alltsedan år 1924 identitetscertifikat enligt berörda överenskommelser och för övriga personer före år 1928 uppehållsböcker samt från och med sistnämnda år främlingspass. Inalles äro omkring 400 identitetscertifikat och 500 främlingspass gällande; antalet ännu i kraft varande uppehållsböcker är svårt att beräkna men torde sannolikt ej överstiga 2,000. Till svenska medborgare hava under de senaste åren årligen upptagits i medeltal ett tjugutal statslösa personer. Antalet statslösa och därmed jämförliga personer som vistas i vårt land kan enligt socialstyrelsens beräkningar, inbegripet flyktingar som ännu inneha gällande hemlandspass, antagligen uppskattas till bortåt 5,000.

Frånsett bestämmelserna i utlänningsförfattningarna om särskilda legitimationshandlingar för statslösa och med dem jämförliga personer, har svensk lagstiftning i regel icke särskilt reglerat dessa personers ställning. Vid utarbetandet av 1937 års utlänningsförfattningar har emellertid, i den mån så kunnat ske, hänsyn tagits till flyktingskonventionerna. Beträffande personliga rättsförhållanden, tillträde till undervisningsanstalter ävensom beskattning åtnjuta emellertid statslösa och med dem jämförliga personer i allt väsentligt samma behandling som kommer utlännningar i allmänhet till del. I fråga om rätt till sociala och vissa andra förmåner äro de sämre ställda än utlännningar som äga medborgarskap i annat land, enär sådana förmåner ofta endast under förutsättning av ömsesidighet kunna tillerkännas utlännningar. Härom må lämnas följande redogörelse.

Fattigvård, barnavård och sjukvård meddelas i princip utlännningar i samma utsträckning som svenskar. Enligt såväl fattigvårdslagen den 14 juni 1918 som barnavårdslagen den 6 juni 1924 skall kommun för vård åt utlännning i regel äga erhålla gottgörelse av staten under förutsättning att kommunen inom fjorton dagar efter den dag då vården började utgå hos länsstyrelsen gör framställning om den nödställdes hemsändande. I nämnda lagar stadgas vidare, att Konungen må med främmande makt, under förutsättning av ömsesidighet, träffa överenskommelse om behandling av dess undersåtar i fråga om fattigvård och barnavård samt om gottgörelse för därvid uppkommen kostnad. Med Danmark, Finland och Norge har på grund härav den 25 oktober 1928 träffats en konvention, som bl. a. innebär, att endast under vissa omständigheter hemsändning skall tillgripas och att hemlandet skall efter vissa regler ersätta vistelslandet dess utgifter för understöd till medborgare från de andra länderna. Enligt en kungörelse den 23 februari 1934 bör emellertid hemsändning ej heller av annan utlännning i regel äga

rum, om humanitära skäl tala emot densamma. På grund härav torde hemsändning av statslös person, som erhållit fattigvård eller dylikt, även om den över huvud vore möjlig, i regel icke ifrågakomma.

Folkpension och därmed sammanhängande understöd utgå enligt lagen om folkpensionering den 28 juni 1935 endast till svensk medborgare. Konungen äger dock under förutsättning av ömsesidighet träffa överenskommelse med främmande makt i fråga om lagens tillämpning å dess undersåtar, men någon sådan överenskommelse är ännu ej träffad. Här må erinras att för viss del av den s. k. tilläggs pensionen svarar vederbörande kommun.

Förordningarna den 11 juni 1937 om *moderskapspenning* och om *mödrahjälp* stadga, att sådan förmån lämnas endast till kvinna som författningsenligt skall vara mantalsskriven i riket och som är svensk medborgare, dock att Konungen under förutsättning av ömsesidighet äger ingå överenskommelse med främmande stat, att dess medborgare i avseende å tillämpningen av förordningarna skola likställas med svenska medborgare. Några sådana överenskommelser äro ännu ej träffade.

De den 18 juni 1937 utfärdade lagarna om *barnbidrag* och om *förskottering av underhållsbidrag till barn* innehålla den begränsningen, att understöd blott skall utgå till svensk medborgare som stadigvarande vistas i riket, men Konungen äger under förutsättning av ömsesidighet träffa överenskommelse med främmande stat i fråga om tillämpning av lagarna å dess undersåtar. Några sådana överenskommelser äro emellertid ännu ej träffade. Anmärkas må, att viss del av de enligt nämnda lagar utgående bidragen skola bekostas av vederbörande kommun.

Förordningen den 20 april 1934 om *blindhetsersättning* utesluter från rätt att åtnjuta sådan förmån utländsk medborgare samt svensk medborgare, som författningsenligt icke skall vara mantalsskriven i riket. Konungen äger dock under förutsättning av ömsesidighet träffa överenskommelse med främmande stat, att dess medborgare skola härutinnan likställas med svensk medborgare, som skall vara i riket mantalsskriven, men någon sådan överenskommelse är ännu ej träffad.

Arbetslöshetsunderstöd enligt kungörelsen den 30 juni 1934 angående statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid arbetslöshet utgår endast till den som är svensk medborgare eller tillhör stat med vilken överenskommelse träffats om ömsesidighet beträffande hjälpåtgärder vid arbetslöshet. Överenskommelse i sådant avseende är träffad med Tyskland, varjämte förmåner härutinnan upplåtits även åt medborgare i några andra länder. I förordningen den 15 juni 1934 om *erkända arbetslöshetskassor* stadgas, att från rätt att vinna inträde däri uteslutes utländsk medborgare, såvida han icke tillhör stat, med vilken Konungen under förutsättning av ömsesidighet träffat överenskommelse om att medborgare i denna skola vid tillämpningen av förordningen likställas med svenska medborgare. Överenskommelser enligt denna förordning ha träffats med Danmark, Schweiz, Tjeckoslovakien och Österrike. Bestämmelserna utgöra emellertid enligt en tolkning av förordningen, som godkänts av 1936 års riksdag, icke hinder för sådana statslösa som inne-

ha svenskt främlingspass eller identitetscertifikat att vinna inträde i arbetslöshetskassorna.

Sjömanslagen den 15 juni 1922 stadgar vissa *särskilda förmåner för svensk sjöman* i fråga om rätt vid sjukdom i utlandet till fri sjukvård m. m. samt vid fartygs förolyckande till ersättning för förlorad hyra genom arbetslöshet m. m. Konungen äger under förutsättning av ömsesidighet förordna, att dylika förmåner skola tillkomma jämväl utländska sjömän, anställda å svenska fartyg. Rätt till ersättning för hyra vid fartygs förolyckande har upplåtits åt sjömän tillhörande ett stort antal stater i anslutning till en internationell konvention av år 1920. Med Danmark och Finland ha jämväl i övriga hithörande hänseenden träffats överenskommelser om ömsesidighet.

Lagen den 17 juni 1916 om försäkring för *olycksfall i arbete* innehåller vissa särregler för fall, då den som drabbas av olycksfallet ej är svensk medborgare och tillika ej är bosatt i riket. Livränta eller sjukpenning till sådan person må med hans samtycke utbytas mot ett kapital till belopp av högst femtio och minst tjugu procent av ersättningens kapitalvärde. Även utan hans samtycke må dylikt utbyte ske mot kapital till belopp av femtio procent av kapitalvärdet. Har utbyte ägt rum, är rätt till vidare ersättning på grund av olycksfallet förfallen. Har olycksfallet medfört döden, utgår begravningshjälp allenast om döden inträtt inom tre månader. Vidare utgår livränta eller däremot svarande kapital till efterlevande, som ej är svensk medborgare, allenast om denne vid tiden för olycksfallet var bosatt här i riket. Under förutsättning av ömsesidighet äger Konungen för medborgare i visst land medgiva undantag från dessa bestämmelser. Dylika medgivanden ha beträffande bestämmelserna om tvångsvis utbyte av livränta eller sjukpenning samt ersättning för begravningskostnad och till efterlevande gjorts beträffande ett stort antal länder. Dessa bestämmelser äga motsvarande tillämpning beträffande ersättning enligt lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Såvitt angår anslutning till *sjukkassor* och andra *understödsföreningar* äro utlänningar i princip jämställda med svenskar. Sålunda får utlänning ingå som medlem i understödsförening enligt lagen om understödsföreningar den 29 juni 1912. Det genom proposition nr 19 till årets riksdag framlagda förslaget till ny lag om understödsföreningar gör icke någon ändring häri. Beträffande understödsförening som ej är erkänd sjukkassa gäller, att föreningen äger själv utforma villkoren för inträde, varför föreningen kan i stadgarna intaga föreskrift, att utlänning icke kan vara medlem. Sådant villkor torde dock endast undantagsvis förekomma i de registrerade understödsföreningarnas stadgar. Utlänning får vidare ingå som medlem i erkänd sjukkassa enligt förordningen om erkända sjukkassor den 26 juni 1931. Flyttar medlem i sjukkassa till ort som är belägen utanför kassans verksamhetsområde, överflyttas därmed medlemskapet till sjukkassan på den nya bosättningsorten. Där överenskommelse i sådant hänseende av Konungen träffas med främmande stat, skola bestämmelserna angående överflyttning äga motsvarande tillämpning beträffande i överenskommelsen avsedd person. Någon sådan överenskommelse är ännu ej träffad.

Enligt lagen den 19 juni 1919 om *fri rättegång* äger Konungen under förutsättning av ömsesidighet förordna, att undersåte i viss främmande stat skall i fråga om rätt till fri rättegång vara likställd med svensk medborgare. Förordnanden härom ha i anslutning till den internationella Haagkonventionen av år 1905 angående vissa till civilprocessen hörande ämnen av internationell natur meddelats beträffande tjugufyra länder, såvitt angår mål däri fråga ej är om ansvar för brottslig gärning. För ett land, Japan, har sådant förordnande meddelats även såvitt angår mål, däri fråga är om ansvar för brottslig gärning. Enligt lagen den 19 november 1886 angående *skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada* gäller, att Konungen efter avtal med främmande stat och under förutsättning av ömsesidighet äger meddela bestämmelser, varigenom den statens undersåtar befrias från sådan skyldighet. Förordnanden härom ha i anslutning till sistnämnda konvention meddelats för tjugufyra länder vad beträffar mål, däri fråga ej är om ansvar för brottslig gärning. För tre länder, Danmark, Island och Japan, ha sådana förordnanden meddelats även såvitt angår mål, däri fråga är om ansvar för brottslig gärning.

I syfte att åstadkomma en reglering av statslösa och med dem jämförliga personers rätt till sociala och vissa andra förmåner har inom justitiedepartementet upprättats en promemoria med utkast till lag angående vissa förmåner åt statslösa med flera. Över promemorian ha yttranden efter remiss avgivits av Svea hovrätt, socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen, statskontoret, kommerskollegium, Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, styrelsen för Svenska stadsförbundet samt styrelsen för Svenska landskommunernas förbund.

Det vid promemorian fogade lagutkastet innehåller bestämmelse, att om jämlikt stadgande i lag eller särskild författning Konungen erhållit rätt att under förutsättning av ömsesidighet förordna, att viss förmån skall tillkomma medborgare i annat land, Konungen, där dylikt förordnande meddelats beträffande något lands medborgare, jämväl äger förordna, att sådan förmån skall tillkomma personer, som icke någonstädes äga medborgarskap eller som, ehuru de äga medborgarskap, icke stå under sitt hemlands beskydd.

Beträffande den ifrågasatta lagstiftningen har i promemorian anförts följande:

Det torde icke kunna anses vara väl förenligt med humanitära principer, att de statslösa skola vara helt uteslutna från förmåner av skilda slag, vilka enligt överenskommelser, träffade under förutsättning av ömsesidighet, stå öppna för medborgare i utländskt land. De statslösa äro ju i högre grad i behov av stöd och bistånd än sådana utlänningar som ha konsuler här i riket eller myndigheter i eget land att hänvända sig till. Det sist sagda äger även tillämpning på personer som visserligen formellt äro medborgare i visst land men icke åtnjuta dess beskydd. De konventioner och avtal som inom Nationernas Förbund upprättats i avsikt att förbättra flyktingarnas ställning

ha särskilt inriktats på att genomföra principen om lika behandling för flyktingar som för utlänningar tillhörande mest gynnad nation. Det måste anses rimligt, att även vårt land genom att på statslösa och med dem jämförliga personer tillämpa denna princip medverkar till att bereda dem en mera tryggad existens. De böra sålunda erhålla samma förmåner vid ålderdom, sjukdom, olycksfall, invaliditet, lyte, arbetslöshet och dylikt, som utgå till utlänningar tillhörande mest gynnad nation. Motsvarande bör även gälla med avseende å rätt till fri rättegång och befrielse från skyldighet att ned-sätta borgen i rättegång.

De kostnader som det allmänna genom beredande av sådana förmåner åt statslösa och med dem jämförliga personer skulle komma att åsamkas torde icke bliva så betydande att de med fog kunna åberopas såsom skäl för att härutinnan intaga en avvisande hållning.

För en lagstiftning i angivet syfte kunna två vägar tänkas. Antingen kan genom ändringar i hithörande författningar Konungens förordnanderätt vid förhandenvaro av ömsesidighet utvidgas till att inbegripa även statslösa och med dem jämförliga personer eller ock kan Konungen i särskild lag erhålla bemyndigande att förordna, att förmån som under förutsättning av ömsesidighet må tillerkännas medborgare i annat land även må tillkomma sådana personer. Den senare formen torde av praktiska skäl vara att föredraga. En förutsättning för att sådan förmån skall kunna tillerkännas statslösa och med dem jämförliga personer bör vara, att Konungen träffat överenskom-melse med annat land om att dess medborgare skola komma i åtnjutande av förmånen. I övrigt torde böra läggas i Konungens hand att meddela närmare föreskrifter angående vilka förmåner som sålunda böra tillkomma dem ävensom under vilka betingelser och förbehåll detta skall ske. I lagen torde sålunda ej behöva intagas några närmare regler härom.

Det lär ej vara att befara, att en lagstiftning av denna art skall komma att föranleda ökad invandring av mindre önskvärda element till vårt land. Vad angår de politiska flyktingarna ligger ju bestämmanderätten över i vilken utsträckning, de skola mottagas här i riket, hos socialstyrelsen och i sista hand hos Konungen. Den nya utlänningslagstiftningen torde därjämte ha ökat möjligheterna för en effektiv kontroll över statslösa och med dem jämförliga personers inkommande och uppehåll i riket.

I de avgivna yttranden a har det remitterade förslaget tillstyrkts av socialstyrelsen, styrelsen för Svenska landskommunernas förbund samt Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet. Riksförsäkringsanstalten och kommerskollegium ha icke haft något att erinra mot förslaget ur de synpunkter ämbetsverken företråda. Svea hovrätt, statskontoret och pensionsstyrelsen ha emellertid, utan att ställa sig avvisande till lagstiftningens syfte, icke ansett sig kunna godkänna det föreliggande förslaget. Styrelsen för Svenska stadsförbundet har yttrat sig endast beträffande frågans ekonomiska sida.

Socialstyrelsen har ansett det vara väl försvarligt och av humanitära skäl motiverat att på sätt i promemorian föreslagits underlag bereddades för att, där så befunnes skäligt och lämpligt, lämna de statslösa förmåner som enligt överenskommelser med främmande stater kunde beredas dessas medborgare här i landet. Styrelsen har framhållit att de flyktingar som inkommit hit under åren 1917 och 1918 numera torde kunna betraktas såsom de facto införlivade med landet. Även de flyktingar som hitkommit i sam-

band med 1933 års händelser i Tyskland hade numera i stor utsträckning vuxit in i svenska förhållanden. I regel beviljades flyktingarna arbetstillstånd, så snart det kunde anses ådagalagt, att de ej inom närmare framtid komme att lämna landet. Ur såväl allmänt samhällseliga som individuellt humanitära skäl syntes det nämligen mindre tilltalande att hindra dem att genom nyttigt arbete förskaffa sig sin utkomst. Vid utställandet av tillstånd sökte styrelsen i görligaste mån undvika sådana yrkesgrupper, där större arbetslöshet rådde, under iakttagande dock att flyktingen hade förutsättningar att försörja sig inom det yrkesområde, där tillträde öppnades honom genom tillståndet. Ehuru de statslösa i allmänhet erhållit den möjlighet till försörjning, som arbetstillstånd öppnade för dem, torde de dock befinna sig i en i förhållande till många andra utlänningar mindre gynnsam ställning, då de saknade det stöd, som från hemlandet kunde beredas andra härvarande utlänningar.

Styrelsen för Svenska landskommunernas förbund har icke haft något att erinra mot de principer, som ligga till grund för förslaget. En stor del av de personer, som lagstiftningen avsåge att omfatta, torde prestera samhällsnyttigt arbete för vårt land och vore också skattskyldiga för inkomsten av detta arbete. Under sådana förhållanden torde det vara skäligt, att de, i den omfattning förslaget avsåge, även komme i åtnjutande av det allmänna välfärdsanordningar, trots att för dessa förmåner ej uppstode någon recipitet, enär motsvarande kategorier svenskar ej torde finnas i något land. Frågan torde mest praktiskt böra lösas på det i förslaget angivna sättet.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet har vitsordat, att de statslösa och med dem likställda intoge en statsrättsligt synnerligen oförmånlig och i vissa andra hänseenden icke tillräckligt rättsskyddad ställning. Det syntes därför vara en i hög grad behjärtansvärd sak och ett värdigt utslag av den humanitära anda, för vilken Sverige torde åtnjuta ett stadgat internationellt rykte, att här i landet boende statslösa och med dem jämförliga bereddes enahanda sociala och andra förmåner, vilka tillkomme utlänningar i Sverige från de länder, med vilka vårt land under förutsättning av ömsesidighet träffat överenskommelser härom. Starka humanitära skäl talade för att vårt land beredde dem en dylik förbättring. Den föreslagna lagen torde ej behöva medföra ökad invandring av mindre önskvärda element till vårt land. Skulle någon dylik tendens komma till synes, torde möjligheter förefinnas att bekämpa densamma genom ett restriktivare handhavande av bestämmandet om utlänningars mottagande i riket, varjämte en skärpning av utlänningslagstiftningen kunde ifrågakomma.

Pensionsstyrelsen har ansett det rimligt, att vårt land medverkade till att de statslösa och med dem jämställda erhöles en mera tryggad ställning, men ifrågasatt, huruvida icke spörsmålet om de statslösas ställning i fråga om sociala förmåner borde regleras oberoende av den ovissa och för en rationell lösning av problemet relativt ovidkommande frågan, huruvida överenskommelse om ömsesidighet träffats med någon främmande makt. Till stöd härför har styrelsen anfört:

Jämlikt det remitterade förslaget skulle, såvitt pensionsstyrelsens ämbetsområde anginge, folkpension, invalidunderstöd, barnbidrag, blindhetsersättning, moderskapspenning och därmed sammanhängande förmåner tillkomma ifrågavarande personer endast om Konungen träffat överenskommelse med främmande makt i fråga om tillämpning av dessa förmåner å dess undersåtar. Då någon dylik överenskommelse hittills ej kommit till stånd, skulle förslaget i angivna hänseenden för närvarande ej få någon betydelse för de statslösa och med dem jämställda. Skulle överenskommelse framdeles träffas, vore det knappast troligt, att den förutsatta ömsesidigheten under alla förhållanden komme att medföra att ifrågavarande förmåner vunne samma tillämpning på den främmande maktens undersåtar som på svenska medborgare. Säkerligen komme åtskilliga specialbestämmelser, olika för olika stater, att visa sig erforderliga. Huruvida de sålunda för medborgare i ett visst land meddelade bestämmelserna bleve lämpliga med hänsyn till de statslösa och med dem jämställda syntes ovisst. Innan det remitterade förslaget lades till grund för lagstiftning i ämnet, borde en utredning verkställas, under vilka förutsättningar samt med vilka begränsningar och villkor statslösa och med dem jämställda kunde, i de hänseenden varom nu vore fråga, likställas med svenska medborgare.

Statskontoret har ansett lagstiftningens syfte att möjliggöra åtgärder till lättande av det ofta svåra och betryckta läge, vari många av dessa statslösa befunne sig, vara behjärtansvärt men förordadt, att ifrågavarande spørsmål underkastades en förnyad allsidig utredning innan slutlig ståndpunkt i ärendet toges samt att därvid övervägdes den lämpliga omfattningen av det be-myndigande, som borde lämnas Kungl. Maj:t, och de andra synpunkter, som för frågans fullständiga belysande kunde vara av betydelse. Ett eventuellt medgivande från Kungl. Maj:ts sida av mest gynnad nations behandling av statslösa kunde icke givas en generell syftning, utan detsamma måste på ena eller andra sättet begränsas och preciseras. Det vore ur nu antydda synpunkt lyckligast, om tillerkännandet av dylik behandling kunde genom Kungl. Maj:t eller — med ledning av för ändamålet meddelade allmänna riktlinjer — genom lämplig underordnad myndighet göras till föremål för individuell prövning från fall till fall. Därest emellertid av praktiska skäl eller annan anledning en dylik ordning för dessa ärendens handläggning icke ansåges genomförbar, måste förutsättas, att ingående bestämmelser av Kungl. Maj:t utfärdades rörande ej blott vilka förmåner som borde kunna medgivas de statslösa utan även under vilka betingelser och förbehåll samt i vilken utsträckning medgivande kunde lämnas och tillgodonjutas.

Även *Svea hovrätt* har ansett det böra övervägas, huruvida icke frågan om hithörande förmånens tillhandahållande åt statslösa personer lämpligen kunde i större eller mindre utsträckning lämnas att av vederbörande myndigheter med ledning av vissa allmänna föreskrifter avgöras från fall till fall. Förmånerna i fråga vore av mycket växlande natur, och beträffande åtminstone vissa bland dem torde en schematisk lösning enligt principen om mest gynnad nations ställning vara mindre lycklig. Vid en prövning från fall till fall kunde statslösa, som därav vore förtjänta, i tillbörlig utsträckning tillgodoses, utan att lockelsen till invandring ökades för de mindre önskvärda.

Ett dylikt system kunde förväntas fungera på ett sådant sätt, att vårt land ingalunda behöfde frukta anklagelser för bristande humanitet emot de statslösa. Hovrätten har vidare ingått i en närmare granskning av bestämmelserna i flyktingskonventionerna och härutinnan anført:

Emot de principer på vilka konventionerna vore byggda kunde bland annat riktas följande erinringar. Det kunde icke utan fog uppfattas såsom en orättvisa, att en person, som förlorat sitt medborgarskap i visst land, skulle äga mest gynnad nations ställning och följaktligen tillgodonjuta allehanda förmåner vilka traktatmässigt tillkomme medborgare i andra länder, medan samma förmåner kanske måste förvägras en annan lika behövande, därför att han vore bibehållen vid sitt medborgarskap i förstnämnda land. Till vilka egendomliga resultat en reservationslös anslutning till konventionerna kunde leda torde framgå av, att förordnande att undersåte i viss främmande stat i fråga om rätt till fri rättegång skulle vara likställd med svensk medborgare meddelats beträffande tjugufyra främmande stater men för alla dessa utom en — den enda utomeuropeiska staten, Japan — med undantag för mål däri fråga vore om ansvar för brottslig gärning. Enligt konventionerna skulle nu förmånen att i mål av sistnämnda natur njuta fri rättegång, vilken förmån vore förmenad, bland andra, medborgare i våra nordiska grannländer, tillkomma statslösa oberoende av deras härkomst. Ett i viss mån motsvarande förhållande föreläge beträffande den lagstadgade skyldigheten för utländsk man att såsom kärke i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada. Från denna skyldighet vore jämlikt på ömsesidighet grundade konventioner medborgare i nämnda tjugufyra stater i större eller mindre utsträckning fritagna. Endast såvitt anginge Danmark, Island och Japan gällde dock denna befrielse även mål, däri fråga vore om ansvar för brottslig gärning. Att, särskilt i sistnämnda extraordinära omfattning, medgiva denna förmån jämväl åt statslösa mötte på den grund betänkligheter, att förmånen i fråga åtnjotes ej på det allmänna utan på motpartens bekostnad och att denne här åtminstone i regel icke, såsom då fråga vore om medborgare i kontraherande stat, kunde erhålla viss kompensation genom möjlighet att få beslut om förpliktelse att gälda rättegångskostnad verkställt i en främmande stat. Det torde vidare icke utan fog kunna sägas, att den i konventionerna genomförda ordningen, enligt vilken en förmåns beviljande åt medborgare i visst land automatiskt skulle medföra motsvarande förpliktelser emot de statslösa, kunde verka såsom ett obehörigt band vid traktaters ingående. Å svensk sida torde benägenheten att bereda medborgare i våra nordiska grannländer betydande förmåner vara stor. Det syntes angeläget att en utveckling i denna riktning icke hämmades av hänsyn till mindre önskvärda konsekvenser beträffande de statslösas ställning. Om emellertid Sverige — måhända i syfte att uppmuntra andra stater att behjärta de statslösas svåra läge — skulle slå in på den av Nationernas Förbund anvisade vägen, krävde frågan, vilka reservationer vid anslutning till konventionerna borde göras, en grundlig prövning såväl ur mera principiella synpunkter som beträffande de särskilda förmåner om vilka fråga vore.

Hovrätten anförde vidare att den ansåge, att här avsedda förmåner icke borde tillhandahållas åt statslösa personer som hade en helt löslig anknytning till riket. Krav på stadigt hemvist härstädes torde åtminstone i regel böra upprätthållas, och det borde övervägas, huruvida icke för åtnjutande av åtskilliga av dessa förmåner borde därutöver fordras viss längre tids vistelse i riket. De statslösa borde ej tillerkännas sådan förmån, vars beviljan-

de åt allenast ett eller annat lands medborgare framstode såsom ett, kanske av särskilda skäl betingat, undantag. Måhända kunde gränsen härvid lämpligen dragas så, att de statslösa finge tillgodonjuta endast sådana förmåner som traktatsenligt tillkomme medborgare i visst antal stater. Att en förmån tillerkänts medborgare i ett eller flera av de nordiska länderna borde icke kunna av de statslösa åberopas. För undanröjande av de hinder, som vissa gällande rättsregler utgjorde mot anslutning till flyktingskonventionerna, erbjöde sig två skilda vägar. Antingen kunde reglerna i fråga var för sig så ändras att den rätt, som enligt dem tillkomme Konungen att under förutsättning av ömsesidighet tillerkänna medborgare i främmande stat vissa förmåner, utvidgades att gälla även beträffande statslösa, eller ock kunde genom särskild lag helt generellt anförtros åt Konungen att meddela erforderliga bestämmelser till förmån för de statslösa. Hovrätten förordade att förstnämnda väg valdes. Härför talade, fränsett konstitutionella hänsyn, den omständigheten att denna väg erbjöde säkrare garantier för en grundlig och allsidig prövning beträffande varje särskilt rättsområde. Om den i promemorian valda vägen av praktiska skäl föredroges, ansåge hovrätten, att Konungens bemyndigande borde begränsas till att gälla endast såvitt erforderligt vore för att bereda möjlighet att tillträda konventioner i förevarande ämne. Förutsatt att frågan om tillträde till sådana konventioner behandlades jämlikt § 12 första stycket andra punkten regeringsformen, kunde då allenast sådana ändringar av hithörande lagbestämmelser genomföras i administrativ ordning, vilkas sakliga innebörd blivit även av riksdagen prövad. Om meningen vore, att längre gående ändringar i gällande lagar skulle vidtagas, torde detta böra ske i vanlig lagstiftningsväg. Med det föreliggande utkastet syntes ej vara oförenligt att åt Konungens förordnande om mest gynnad nations ställning för statslösa eller vissa sådana gäves helt allmän avfattning, sålunda utan att närmare uppgift lämnades beträffande de förmåner varom fråga vore. I klarhetens och rättssäkerhetens intresse vore emellertid angeläget, att förordnandet tydligt angäve vilka lagbud som därigenom finge ändrad innebörd.

En ledamot av hovrätten har avstyrkt lagstiftningen samt vidare bland annat uttalat att, om någon lag av i promemorian avsett slag skulle anses lämplig, den borde göras provisorisk, endast avse personer, som utan avbrott varit bosatta och haft hemvist här i riket under en längre tid, förslagsvis fem år, och alltjämt kvarbodde härstädes, samt inskränkas till sådana förmåner som på grund av likställighetsöverenskommelser gällde för undersåtar i utländska stater till ett antal av — Danmark, Finland, Island och Norge oräknade — förslagsvis minst tjugu.

Beträffande förslaget ekonomiska sida har styrelsen för *Svenska stadsförbundet* uttalat, att kommunerna icke borde åsamkas utgifter för lösandet av ett dylikt internationellt problem. *Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* har ansett det tveksamt, om det vore skäligt att en del av ifrågavarande kostnader skulle påläggas kommunerna i stället för att bäras av staten, men icke haft något yrkande att framställa i delta avseende. Pen-

sionsstyrelsen har anmärkt, att om en rätt för statslösa till överflyttning från utländsk till svensk sjukkasse komme till stånd, ekonomiskt vederlag i någon form syntes böra beredas kassan för de ökade risker, som genom överflyttningen tillfördes den.

Departements-
chefen.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår har vårt land i följd av världskriget och därefter inträffade händelser fått inom sina gränser mottaga ett icke ringa antal statslösa och med dem jämförliga personer. Deras ställning har hittills föga beaktats av vår lagstiftning. Genom det arbete som bedrivits inom Nationernas Förbund för att bereda de politiska flyktingarna en mera tryggad existens har frågan om de statslösas behandling i olika avseenden aktualiserats. Det måste anses angeläget, att även Sverige ger sitt stöd åt de internationella strävandena på detta område. Utgångspunkten bör härvid vara, att de humanitära synpunkterna beaktas i den mån så kan ske utan åsidosättande av vårt lands egna intressen. Möjlighet att mot icke önskvärda utläningar föra en restriktiv politik måste alltid stå öppen. I detta sammanhang torde böra erinras om den befogenhet som den nya utlänningslagens regler om utlännings rätt att inkomma och vistas i riket giver myndigheterna i syfte att förhindra invandring till vårt land av mindre önskvärda element.

Den behandling, statslösa och med dem jämförliga personer med tillämpning av gällande bestämmelser hittills erhållit hos oss, torde kunna betecknas såsom välvillig. Liksom andra utläningar, som vistas här, ha de sålunda tillgång till fattigvård, barnavård och sjukvård, och med avseende å arbetstillstånd har, såsom av socialstyrelsens yttrande framgår, en för dem förmånlig politik tillämpats. Emellertid äro de sämre ställda än andra utläningar därigenom att de i allmänhet äro utestängda från möjligheten att erhålla åtskilliga förmåner, vilka enligt överenskommelser, träffade av Konungen under förutsättning av reciprocitet, kunna tillkomma medborgare i annat land. Huvudsyftet med den nu ifrågasatta lagstiftningen är att för statslösa och med dem jämförliga personer öppna tillgång till förmåner av nu angiven natur, vilka utgå vid ålderdom, sjukdom, olycksfall, lyte, invaliditet och arbetslöshet. Det principiellt berättigade i den föreslagna lagstiftningen har icke bestritts av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna — bortsett från en del erinringar mot lagstiftningens närmare innehåll och utformning, vilka jag nu skall beröra.

Det vid den remitterade promemorian fogade lagförslaget innebar, att om jämlikt stadgande i lag eller särskild författning Konungen erhållit rätt att under förutsättning av ömsesidighet förordna, att viss förmån skall tillkomma medborgare i annat land, Konungen skall, där dylikt förordnande meddelats beträffande något lands medborgare, jämväl äga förordna, att sådana förmån skall tillkomma statslösa och med dem jämförliga personer.

Svea hovrätt har ansett, att lagstiftningen ej borde, såsom sålunda föreslagits, få karaktär av befogenhetslag, utan att hithörande lagregler borde var för sig så ändras, att den rätt som enligt dem tillkommer Konungen att under förutsättning av ömsesidighet tillerkänna medborgare i främmande

stat vissa förmåner, utvidgades att gälla även beträffande statslösa. Som skäl härför har hovrätten åberopat, förutom konstitutionella hänsyn, att denna väg erbjöde säkrare garantier för en grundlig och allsidig prövning beträffande varje särskilt rättsområde. Hovrättens förslag torde innebära att i de särskilda författningarna, åtminstone i viss omfattning, skulle närmare regleras under vilka villkor och betingelser de olika förmånerna skola utgå. Bortsett från att sådana ändringar i de olika författningarna skulle innebära ett tämligen omständligt lagstiftningsarbete, kan mot detta förslag invändas, att dylika fasta lagbestämmelser icke medgiva den smidighet och anpassning efter skiftande förhållanden och tidslägen, som bör känneteckna en lagstiftning av förevarande natur. Ur konstitutionell synpunkt torde betänkligheter icke behöva möta mot att lägga befogenheter i detta hänseende i Kungl. Maj:ts hand.

Hovrätten har vidare ansett det böra övervägas, huruvida det icke i större eller mindre utsträckning borde överlämnas åt vederbörande myndigheter att med ledning av vissa allmänna föreskrifter från fall till fall avgöra, om och i vilken omfattning ifrågasvarande förmåner skulle beviljas statslösa och med dem jämförliga personer. En liknande uppfattning har kommit till uttryck i statskontorets yttrande. Den sålunda ifrågasatta anordningen skulle naturligen möjliggöra ett noggrant hänsynstagande till de personliga förutsättningarna. Emellertid skulle den med nödvändighet vara förénad med sådana olägenheter av praktisk natur, att den ej synes kunna förordas.

Enligt min mening torde det vid promemorian fogade förslaget i huvudsak kunna anses tillfredsställande. Jag förordar sålunda en lag enligt vilken Kungl. Maj:t under vissa förutsättningar skall äga förordna, att sådana förmåner, varom nu är fråga, skola kunna tillerkännas statslösa och med dem jämförliga personer.

Vad angår den närmare innebörden av en sådan lagstiftning upptager det vid promemorian fogade förslaget, förutom det villkoret att förmånen under förutsättning av ömsesidighet skall kunna tillerkännas medborgare i annat land, den begränsningen, att överenskommelse om ömsesidighet också träffats med något land. De förmåner som lagen för närvarande närmast skulle komma att omfatta äro, såsom av den föregående redogörelsen framgår, folkpension m. m., moderskapspenning, mödrahjälp, barnbidrag, förskott å underhållsbidrag till barn, blindhetsersättning, arbetslöshetsunderstöd, rätt att vinna inträde i arbetslöshetskassor, ersättning till sjömän vid fartygs förolyckande m. m., ersättning för olycksfall i arbete m. m., överflyttning till sjukkassa, fri rättegång och befrielse från skyldighet att ställa borgen i rättegång. Någon överenskommelse om ömsesidighet har ännu icke träffats med utländsk stat angående folkpension m. m., moderskapspenning, mödrahjälp, barnbidrag, förskott å underhållsbidrag till barn, blindhetsersättning och överflyttning till sjukkassa. Pensionsstyrelsen har i sitt yttrande ansett, att statslösa och med dem jämförliga personers ställning i fråga om sociala förmåner borde regleras oberoende av om överenskommelse träffats med annat land. Till stöd härför har anförts, att vid till-

lämpning på utländsk stats medborgare av dylika förmåner kunde erfordras specialbestämmelser, olika för olika stater, men att det syntes ovisst, om dessa bestämmelser borde tillämpas även på statslösa och med dem jämförliga personer. Denna anmärkning synes böra beaktas. Synpunkter av det innehåll pensionsstyrelsen anfört torde med lika skäl gälla mot det i ett yttrande framlagda förslaget att begränsa lagstiftningen till att avse förmåner som tillkomma medborgare i ett visst antal stater eller i andra än de nordiska länderna. Jag anser därför, att något förbehåll uti ifrågavarande hänseende icke bör stadgas. I den remitterade promemorian har i anslutning till flyktingskonventionerna uttalats, att statslösa och med dem jämförliga personer borde i nu ifrågavarande avseenden erhålla samma förmåner som utgå till utlänningar tillhörande mest gynnad nation. Någon allmän regel i detta hänseende anser jag emellertid ej böra uppställas. Å ena sidan bör den omständigheten att en förmån kanske av särskilda skäl beviljats medborgare i ett eller annat land icke nödvändigt medföra, att även de statslösa skola tillerkännas samma förmån. Å andra sidan bör, såsom förut nämnts, Kungl. Maj:t ha möjlighet att där en förmån enligt ömsesidighetsklausul av Kungl. Maj:t kan upplåtas åt medborgare i annat land, meddela sådan förmån även åt de statslösa, oavsett om någon överenskommelse träffats med annat land. Vad särskilt beträffar rätt till fri rättegång och befrielse från skyldighet att ställa borgen i rättegång böra dessa förmåner för de statslösa — liksom i allmänhet gäller för medborgare i de länder med vilka överenskommelser härutinnan träffats — endast avse mål, däri fråga ej är om ansvar för brottslig gärning. Att i lagtexten upptaga några föreskrifter i dylikt avseende torde emellertid ej vara erforderligt, utan bör det ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser härutinnan. I lagen torde endast böra föreskrivas, att förordnande i hithörande hänseenden må av Kungl. Maj:t meddelas, i den mån skäl därtill föreligga.

I ett yttrande har anmärkts att det kunde uppfattas som en orättvisa, att statslösa eller med dem jämförliga personer genom den nya lagstiftningen skulle kunna tillerkännas förmåner, som i brist på överenskommelser måste förvägras andra lika behövande personer som äro medborgare i deras hemland. Häremot må emellertid erinras om att statslösa och med dem jämförliga personer i regel befinna sig i ett avsevärt sämre läge än deras forna landsmän, vilka icke äro berövade bistånd från myndigheterna i det egna landet.

Vidare har i ett yttrande föreslagits, att Kungl. Maj:ts bemyndigande borde begränsas till att gälla endast såvitt erforderligt vore för att bereda möjlighet att tillträda konventioner i förevarande ämne. Emellertid är att märka, att behov av den ifrågasatta lagstiftningen föreligger i fråga om statslösa och med dem jämförliga personer i allmänhet och ej blott beträffande vissa kategorier flyktingar. För en viktig sådan kategori, nämligen den finska, finnes för övrigt icke någon konvention.

Däremot anser jag, i likhet med Svea hovrätt, att Kungl. Maj:ts förordnande i regel skall avse endast dem som stadigvarande vistas i riket. Detta torde även böra komma till uttryck i lagtexten. Att härvid fastställa någon

allmän bestämmelse rörande minimitid för vistelsen i riket torde emellertid ej vara lämpligt. Möjlighet bör stå öppen att förfara efter omständigheterna. Ifrågavarande inskränkning av lagens tillämplighet torde icke heller böra gälla för alla fall. Exempelvis bör åtnjutandet av de förmåner, som, enligt vad den föregående redogörelsen visar, äro i gällande lagstiftning stadgade i fråga om ersättning för olycksfall i arbete eller ersättning åt sjömän vid fartygs förolyckande, ej göras beroende av stadigvarande vistelse här i riket. På grund härav torde böra stadgas undantag från nämnda villkor för sådant fall, då särskilda förhållanden därtill föranleda.

I övrigt bör, såsom i den remitterade promemorian framhållits, det ankomma på Kungl. Maj:t att vid meddelande av förordnande, varom nu är fråga, föreskriva de närmare villkor och bestämmelser som kunna anses erforderliga. Stadgande härom torde böra inflyta i lagen.

I det av Svenska stadsförbundet avgivna yttrandet har den uppfattningen kommit till uttryck, att staten borde åtaga sig hela den kostnad som förslagens genomförande skulle medföra, så att denna ej till någon del skulle belasta kommunerna. De fall, där kommunerna skola bidra till kostnaderna för ifrågavarande förmåner, avse tilläggspension till folkpension, barnbidrag och förskott å underhållsbidrag till barn. Emellertid är att märka, att i de författningar som reglera dessa frågor ej stadgats någon rätt till ersättning för kommunerna, för den händelse Kungl. Maj:t skulle upplåta sådan förmån åt medborgare i annat land. Det torde därför ej finnas tillräcklig anledning att stadga sådan ersättningsrätt när det gäller statslösa och med dem jämförliga personer. Det bör ock, såsom styrelsen för Svenska landskommunernas förbund påpekat, beaktas, att en stor del av dessa personer prestera samhällsnyttigt arbete för landet. Med det sagda torde även pensionsstyrelsens invändning, att sjukkasse borde få ersättning vid överflyttning av statslös person till kassan, vara bemött. Icke heller i sjukkasselagen finnes nämligen någon bestämmelse om rätt till särskild ersättning för sjukkasse för den händelse enligt av Kungl. Maj:t träffad överenskommelse överflyttning till kassan skulle ske av medborgare i annat land.

Enligt nu angivna grunder har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag angående rätt för Konungen att meddela förordnande om vissa förmåner åt statslösa med flera.*»

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över ifrågavarande lagförslag, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 17 mars 1938.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet AFZELIUS,
regeringsrådet ASCHAN,
justitieråden FORSBERG,
SANDSTRÖM.

Enligt lagrådet den 10 mars 1938 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 25 februari 1938, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående rätt för Konungen att meddela förordnande om vissa förmåner åt statslösa med flera.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av revisionssekreteraren Olof Thulin.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 mars 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, SKÖLD, NILSSON.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för social- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, lagrådets den 17 mars 1938 avgivna utlåtande över det den 25 februari 1938 till lagrådet remitterade förslaget till lag angående rätt för Konungen att meddela förordnande om vissa förmåner åt statslösa med flera.

Med förmälan att lagrådet lämnat förslaget utan anmärkning och under framhållande att proposition i ärendet jämlikt § 54 riksdagsordningen syntes kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlämnande i allmänhet stadgade tid gått till ända, hemställer föredraganden, att förslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.